

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POŠTI:

za celo leto K 144.—
za pol leta K 72.—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10.—

NOVICAS

Uredništvo in upravljalstvo v Kofarjevi ulici št. 6 — Telefon: uredništva št. 50 — Telefon: upravljalstva št. 328

CENE PO POŠTI:

za četrt leta K 36.—
za en mesec K 12.—

DELA VSKI LIST

POSAMEZNA ŠTEVILKA 60 VIN.

Pred velikimi dogodki.

Za spomlad se pripravljajo v Evropi veliki dogodki. Na eni strani so ruski boljševiki, za katere je zopet prišel trenutek, da se odločijo ali odpovedati se vsaki nadaljni napadalni politiki nasproti obmejnim državam, ki tvorijo most med Moskvo in buržuazno Evropo, ter se vrniti k delu gospodarske okrepitve Rusije — ali pa skušati zanetiti svetovno revolucijo, kakor jo že napovedujejo tri leta. Prvo bi bilo najbolj pametno, bi pa vedlo najbrže do poloma dosedanjega sovjetskega režima, ker se mora Rusija gospodarsko povzdigniti le, če preneha sedanji režim birokratičnega absolutizma, če se pritegne k sodelovanju tudi protiboljševske stranke in se pritegne k obnovitvi dežele inozemski kapital in inozemski vpliv v najširšem obsegu. V slučaju mirne politike bi bilo treba tudi preskrbeti z delom veliko rdečo armado, ki je doslej živela na račun tujega dela in od brezobzirnih rekvizicij. Z eno besedo: prehod Rusije od stanja zunanje in državljanske vojske bi pomenil obenem globokosežen preobrat celega sovjetskega sistema, kar pa ni v interesu moskovskih oblastnikov. Zato je pač upravičena bojazen, da boljševiki spomlad prično zopet z ofenzivno politiko nasproti zapadu.

Na drugi strani se zavezniki, ki se boje, da ne bi Rusija, posebno če pride v neposredni stik z Nemčijo, prevrnila ves svetovni položaj v škodo sedanjemu stanju, katero jim omogoča izrabljati vse gospodarske sile premagancev v prid svojemu lastnemu kapitalu, prizadevajo zopet zbrati skupno fronto proti boljševizmu. Čeprav se uradno govori le o tem, da naj bi se združili Poljska, Češka, Rumunija in Bolgarija proti boljševskemu navalu, ni nobena tajnost, več, da ententa računa v prvi vrsti na jugoslovansko armado. Tako obstoja precej upravičena nevarnost, da bi se spomlad tudi naša država zapletla v usodepolne dogodke, ki se bodo odigrali to leto. Obenem so tudi Japonci vzeli v zaščito bivše ruske protirevolucionarje, da

vežejo v slučaju potrebe boljševske čete na Daljnem Vzhodu.

Za našo državo nastane spricho tega jako opasen položaj. Vojska z Rusijo v ljudstvu ni simpatična, na drugi strani pa je na kocki obstoj naše nacionalne države, ako bi se boljševikom posrečilo pogaziti Rumunijo in vreči preko naše meje bakljo državljanske vojske. Ne sme se namreč pozabiti, da nam boljševska Rusija ne nosi nič drugega nego revolucijo, anarhijo in komisarsko strahovlado.

Ta dejstva nam narekujejo jako previdno in dalekovidno politiko. Mi se moramo držati sledečega:

1. Neposredno sta v nevarnosti Poljska in Rumunija in dokler boljševiki ne store nič drugega nego da Rumunom izrgajo iz rok Besarabijo, ki je ruska, nimamo mi niti najmanjšega povoda se zganiti; nasprotno, treba bi bilo že zdaj na Rumunijo pritisniti, da krivično ugrabljeno deželo Rusiji vrne in če bi g. Vesnić v Parizu na to delal, bi si pridobil veliko zaslug za evropski mir, predvsem pa za našo državo in njene bodoče odnose z veliko slovansko Rusijo.

2. Boljševiki ogrožajo v prvi vrsti interese entente. Ententa je vse sadove svetovne vojske pobrala zase. Zato je dolžna, da se sama s svojimi bogatimi močmi na živem in neživem materialu postavi v bran zoper rdeče čete, če bi te res razun vojske zoper svoje neposredne sode zamašljale pohod na zapadno Evropo.

3. Povod za vojsko z naše strani bi bil dan šele, kadar bi boljševiki neposredno nas res napadli. Do tedaj pa bi bila naša naloga posredovati, opominjati Rumunijo na nujno potrebo, da se odpove krivično zaposedenemu ruskemu teritoriju, predvsem pa Franciji predočevati, da je še zadosti francoskih, angleških, laških in japonskih vojakov na svetu, da zajeziijo boljševiški val, ako pri tem morebiti ne gre za kake samopašne namene same entente.

Zahteve stavbinskega delavstva.

Stavbino delavstvo je imelo 20. t. m. shod v hotelu »Triglav« v zadevi mezdne gibanja. Predsedoval je Andrej Gričar, govorila pa sta sodrug Nachtigal in tovariš Cvikelj. Sprejela se je sledeča resolucija:

Stavbino delavstvo zahteva na shodu dne 20. februarja 1921 sledeče:

1. Ministrstvo za socialno politiko naj izda eksistenčni minimum, vsled ogromne in naraščajoče druginje.

2. Razpišejo se naj takoj volitve v delavsko zbornico in bolniško blagajno.

3. Pri obrtnem nadzorništvu se naj takoj nastavi en strokovnjak stavbinske stroke, in to raditega, ker se v zadnjem času dogajajo proti obrtnemu zakonu § 138 in kazenskem zakonu § 383 nedostatki, in se krivda vrača le na delavce.

4. Pripoznati se morajo delavski zaupniki.

5. Osemurni delavnik se mora revidirati po naredbi, ki je bila že izdana.

6. Najodločneje se zahteva, da se čimprej skličejo pogajanja in se uredi mezda.

Shod se je zaključil z zavestjo solidarnosti stavbinskega delavstva v nastopu za svoje pravice.

Stotine milijard vojne odškodnine.

LDU Pariz, 21. februarja. (Wolff) Posledni poročevalec »Matina« javlja iz Londona zneske, ki so jih posamezne države naznanile reparacijski komisiji kot višino svoje škode: Francija zahteva, kakor se je že poročalo, 218.542 milijonov frankov, Anglija 2.541.502.534 funtov ter poleg tega še 7.587.832.086 frankov, Italija 33 milijard lir, 37 milijard frankov in pa 128 milijonov funtov, Poljska 23 milijard zlatih frankov, Rumunija 31 milijard zlatih frankov. Brazilija ceni svojo škodo na morju na 1 milijon 199 tisoč funtov, Belgija predlaga račun v znesku 34 milijard belgijskih in 2 in pol milijarde francoskih frankov. Za rodbine zahteva Anglija skupno 18 milijard zlatih mark. K temu pridejo še računi drugih

držav, ki se cenijo na pet milijard zlatih mark.

Ustavni odbor.

Razprava o svobodi državljanov.

LDU Beograd, 21. febr. Petnajsto sejo ustavnega odseka je danes ob 9.15 dopoldne otvoril predsednik dr. Momčilo Ninčić. Na dnevnem redu je bilo glasovanje o členu 5. Sprejel je večji del zemljoradniškega predloga, tako da bi se po njegovem imel glasiti člen 5. tako-le: »Nihče se ne sme zapreti brez bistvene utemeljitve in brez razloga, ki je podkrepjen z odlokom kompetentne oblasti.« Ta odstavek ostane, kakor je bil. »O tem odloku se mora obvestiti oseba, ki je zaprta, in sicer takrat, ko se aretira, če pa takrat ni mogoče, pa najpozneje tekotem 24 ur od časa aretacije.« Tukaj je bila sprejeta majhna izprememba. Prejšnja redakcija predvideva rok 48 ur. Predsednik se strinja s predlogom zemljoradnikov tudi v nastopnem: »Protij aretaciji je mesto za pritožbo kompetentno sodišče. Rok za pritožbo znaša tri dni. Če v tem roku ne bi bilo pritožbe, mora oblast poslati sodišču rešenje v roku 24 ur. — Sodišče mora izreči svojo odločitev dva dni po tem, ko je sprejelo rešenje.«

Posl. Avramović (zemljoradnik) očita pravosodnemu ministru, da ni sprejel predloga zemljoradnikov in se je skliceval na težkoče, ki so nastale v sodiščih po vojni. Prosil je, naj tega ne smatra kot razlog, ker se ustava ne nanaša na eno ali dve leti, ampak mora ustava veljati dalj časa. Treba je odrediti taka jamstva, ki bodo državljanom zajamčila popolno politično svobodo. — Pri glasovanju je bil ta člen soglasno sprejet z izpremembami pravosodnega ministra. — Nato se je prešlo na člen 6: »Nikogar ne more obsoditi sodišče, ki zanj ni kompetentno.« Ta člen je bil sprejet z večino glasov. — Člen 7: »Nihče ne more biti obsojen, predno ni bil zaslišan in na zakonit način pozvan, naj se brani.« Sprejet je bil z večino glasov. — Člen 8: »Kazen se določa po zakonu, ki je predviden za prestop, za katerega gre. Kazen

Spomenica radi ureditve meje med Italijo in Jugoslavijo.

Ljubljana, 22. febr. Ker se prično dela razmejitvene komisije, ki ima nalogo določiti natančno mejo med Jugoslavijo in Italijo, in ker so Italijani od svoje strani že začeli pripravljati novo mejo, je dr. Gosar s tovariši poslal na zunanje ministrstvo v Beograd obširno spomenico. V tej spomenici protestirajo naši poslanci, da bi v odseku Žiri — Logatec — Cerknica obveljala meja, ki jo Italijani že pripravljajo, ter odločno zahtevajo, da da ministrstvo našim članom v razmejitveni komisiji točna navodila, da imajo z vso odločnostjo vztrajati na tem, da se meja v smislu rapsalske pogodbe tako določi, da bo pripadlo Jugoslaviji vse ozemlje, v katerem se nahajajo parcele Jugoslaviji pripada-

jočih obmejnih krajev.

Italijani delajo sedaj že svojo mejo ter so jo pomaknili celo na one obmejne občine, ki so doslej bile tostran demarkacijske črte, kar se je zgodilo v Žireh. Če naj meja obvelja tako, kakor hočejo Italijani, bi bilo to nekaj nemogočega. Cele vasi bi ostale brez vseh zvez s svetom. Vasi, ki leže tik ob cesti, se razdele v dva dela. En del, ki bi ostal v Italiji, bi imel brez vsake ceste cele 3 ure do bližnjega kraja onstran meje. Gospodarski položaj slovenskih občin tu in onstran bodoče meje bi postal naravnost strašen. Zato je upati, da bo naša vlada tu storila svojo dolžnost v polni meri in ž njo naši delegati.

Dohod razmejitvene komisije v Ljubljano.

Ljubljana, 22. februarja. Člani jugoslovanske delegacije v razmejitveni komisiji, ki bo določevala mejo med Jugoslavijo in Italijo, pridejo po dosedanjih dispozicijah danes v Ljubljano. In sicer prispeta generalštabni polkovnik Milan Ječmenović in pehotni polkovnik Aleksander Daskalović danes popoldne. General Maister pa pride zvečer. Član italijanske delegacije general Vaccelli in polkovnik Garibaldi sta se odpeljala včeraj zvečer iz Rima ter dospeta najbrž jutri zjutraj z orient-ekspresom v

Ljubljano. Predsednik italijanske delegacije senator Salati je poslal jugoslovanskim članom razmejitvene komisije brzojavne pozdrave z obžalovanjem, da se radi boleznij svoje soproge ne bo mogel udeležiti prve seje. Uverjeni smo seveda, da se bo vsa naša javnost zavedala, da gre pri delovanju razmejitvene komisije za diplomatsko akcijo in bo raditega videla v članih komisije diplomatske zastopnike, ki jim gre vse spoštovanje.

se mora izvršiti tako, kakor predvideva zakon,« je bil sprejet z večino glasov.

Nato se čita člen 9, ki govori o smrtni kazni. Socialni demokrat Nedeljko Divac predlaga, naj se smrtna kazen ukine za vse vrste zločinov in navaja kot razlog, da je smrtna kazen surova. Komunist Pavlo Pavlović zahteva, naj se tudi za politične zločine ne sme kaznovati s smrtjo. Republikanec Jovan Gjonović se strinja s predgovornikom in zahteva ukinjenje smrtno kazni.

Dr. Ante Dulibić zahteva, naj se razpravlja in glasuje o posameznih odstavkih. Izjavi, da je proti prvemu stavku tega člena, in če bi se ta ne izoliral, mora glasovati proti celemu členu. Dalje zahteva, naj se drugi in tretji odstavek tega člena, ki govorita o čisto političnih zločinih, črtata, in navaja kot razlog, da niti v literaturi, niti v praksi še ni razjasnjeno, kaj je čisto političen zločin. Po stilizaciji teh dveh odstavkov izgleda, da gre tukaj za atentat in umor nosilcev državne suverenitete. Tukaj se menda govori o umoru vladarja, ki je bil storjen iz čisto plitičnih motivov in je torej političen zločin. — Pri glasovanju se sprejme člen 9 z večino glasov.

Člen 10: »Noben državljan ne more biti izgnan iz države.« K temu predlaga posl. Milan Vujić, naj se vstavi zraven še opomba, ki zahteva, naj se državljan tudi iz enega kraja v drugega ne smejo preganjati in da se ne morejo internirati. — Posl. Avramović se strinja s tem predlogom in zato zahteva v imenu svojega kluba isto. Dr. Sime Marković predlaga isto. Republikanec Jovan Gjonović se s tem tudi strinja, ker je treba zamačiti in zavarovati delavce in politike, da se ne morejo mogli preganjati. Socialni demokrat Nedeljko Divac zahteva, naj se člen 10 predela. Minister dr. Laza Marković meni, da bi se pri tej priliki, ko se razpravlja o ustavi, moglo povzročiti nebroj neugodnih posledic. Vendar pa se ne more dopustiti, da bi se uveljavilo skrajno individualno stališče in da bi se absolutno odvzela svoboda kretanja, ker niti posamezniki ne vrše svojih dolžnosti napram celokupnosti tako, kakor bi bilo treba.

Poslanec dr. Dulibić (Jugoslov. klub) izjavi, da se strinja s predgovornikom, meni pa, da bi bilo potreba, vstaviti še to-le opombo: »Noben državljan ne more biti prisiljen, da proti svoji volji zapusti kraj svojega bivanja.« Oni nastopa za to, da se državljan ne izganja iz države, ker jih tudi druge države ne sprejmejo. Predsednik odredi pet minut odmora. Po odmoru se člen 10 sprejme v tej-le redakciji: »Noben državljan ne more biti izgnan iz države. Tudi v državi se ne more preganjati iz enega kraja v drugega, razen če tega za posamezne primere ne predpisuje zakon. Brez

sodnega odloka se ne more nihče iztirati iz kraja, kjer prebiva.«

K členu 11 pripomni minister dr. Gjurčić, da bi bilo dobro sprejeti dodatek dr. Dulibića, ki predvideva jamstvo. Nato izjavlja, da se strinja s predlogi komunistov o prisotnosti občinskega predstojnika ali dveh občanov. Nato predlaga poslanec Avramović, naj se zajamči popolna varnost onemu, ki se nahaja v preiskavi.

Nato se z veliko večino glasov sprejme člen 11 v tej-le redakciji: »Preiskave v stanovanju se morejo vršiti samo v primerih, ki jih predvideva zakon in vedno na način, ki ga predpisuje zakon. Politični organi morejo vstopiti v stanovanje državljanov samo v službenem poslu, kateri se more vršiti samo na stanovanju dotičnega državljana. Ponoči imajo politični organi vstop v privatna stanovanja samo v primeru najskrajnejše potrebe in takrat, kadar bi stanovalci organe poklicali na pomoč. Pri vseh hišnih preiskavah mora biti navzoč predstojnik občine in dva občana. Po izvršeni preiskavi mora oblast dati prebivalcem potrdilo o preiskavi in seznam stvari, ki jih je preiskovalna komisija odvzela.« Glede členov 12 in 13 predlaga poslanec Avramović, naj se raprava teh dveh členov odgodi dotlej, ko se bo pričelo razpravljanje o socialnih in kulturnih vprašanjih. Predsednik dr. Ninčić sprejme ta predlog za 12. člen, odkloni ga pa za 13. člen in zaključi sejo ob 12. uri in en četrt.

Bavarska domača bramba noče oddati orožja.

LDU Berlin, 21. februarja. (Dun. KU) »Berliner Tageblatt« javlja iz Münchna: V Rosenheimu zbrani voditelji gorenje-bavarskih domačih bramb so sklenili resolucijo, kjer izjavljajo, da se domače brambe branijo, izročiti v gotovem roku orožje, dokler država ne more v zadostni meri zagotoviti varnosti osebe in imetja.

Politični dogodki.

+ Samostojni kmetje v demokratskem taboru. Samostojni poslanci, ki so se ob svojem prihodu v Beograd pridružili srbskim zemljoradnikom, so svoje zaveznike zapustili in jadraro k demokratstvu. Naše samostojne — liberalne kmete vodi dr. Vošnjak. Keru so srbski zemljoradniki v svoj program prevzeli mnogo zelo pametnih socialnih zahtev, ki jih slovenski liberalizem ne prenese, je zastopnik slovenskih samostojnih liberalcev v ustavnem odboru dr. Vošnjak glasoval proti zemljoradnikom z demokrati. Sedaj hočejo sa-

mostojni za vsako ceno v vlado, da postane dr. Vošnjak minister. Zemljeradniki pa nečejo o tem nič slišati. Zato so slovenski samostojni liberalni kmetje na tem, da popuste srbske seljake in gredo v vlado slovenskih, hrvatskih in srbskih kapitalistov in svobodomiselncev. Tako je minula enkrat za nje fraza o »samostojnosti« — liberalnih kmetijskih kapitalistov.

+ **Protest mariborskega delavskega ženstva.** Maribor. Protestni shod mariborskega delavskega ženstva proti nasilju in nazadnjaštvu demokratske vlade, ki je oropala ženstvo volilne pravice v občinske zastope, se vrši prihodnjo nedeljo 27. t. m. točno ob pol 6. uri zvečer v dvorani JSZ. Splanovska ulica št. 4.

+ **Za zedinjenje ruske s katoliško cerkve.** tamkaj petrogradski nadškof z ruskimi in nemškimi političnimi osebnostmi, s katerimi se je dogovarjal o zedinjenju več razkolnih ruskih škofij, ki jih pritiska boljševizem, s katoliško cerkvi. Po nadškofovem mnenju so tačas pogoji za zedinjenje ruske cerkve z Rimom izredno ugodni.

+ **Za zvezo katoliških držav.** »Deutsche Allg. Ztg.« poroča iz Haaga, da odputuje belgijski kralj prihodnji mesec v Rim, kjer bo imel z Vatikanom posvetovanja zaradi ustanovitve zveze med katoliškimi državami. Doslej so se že vršila pogajanja s Španijo, Poljsko, Francijo in s cerkvenimi avtoritetami v Ameriki. Za to misel dela v Vatikanu neki belgijski prelat. Ena izmed glavnih nalog nove zveze bi bilo zavarovanje katoliških šol in njih prospeh.

Dnevni dogodki.

— **K stanovanjski bedi.** Iz Dev. Mar. v Polju smo prejeli: Pretekli teden smo čitali članek o stanovanjski mizeriji, ki vlada vsepovsod. Tudi v naši občini se dobe ljudje, ki imajo sob čez svojo potrebo, medtem ko mnogi prebivajo v pravem pomenu besede v hlevih itd. Imamo posestnika dveh hiš. Splošno znano pa je, da ima ta gospod za se in svojo družino stanovanje iz 7 sob in 3 kuhinj in še razne druge shrambe. Zato se ljudje prav pogosto obračajo nanj z milimi prošnjami, da jim odstopi po eno sobico. Seveda je pri tem gospodu vsaka prošnja zaman. Ljudje so se obrnili tudi na županištvu, da bi mu ono na podlagi vladne naredbe zaseglo stanovanja. Občinski funkcionarji pa se menda boje zamere. Poverjeništvu za socialno skrbstvo (stanovanjski oddelček) je pa cincalo in ostalo samo pri obljubah. Da se ta gospod iznebi milih prošenj brezstanovalec, je šel in podrl stene med sobami, da ima tako lažji izgovor. Značilno za tega gospoda je, da niti svojega brata ni vzel k sebi in je ta sedaj kot železničar bil prisiljen iti v barake. — Ali tu res ni nobene pomoči zoper take v vojni obogatele ljudi? Zadnja beseda še ni izrečena.

— **Velika nesreča v trboveljskem kamnolomu.** V trboveljskem kamnolomu, lastnem Trboveljski premogokopni družbi, se je preteklo soboto prigodila zopet velika nesreča vsled predčasne eksplozije naboja in dinamita. Delavci so nabili veliko mino in jo zažgali. Mina pa se je hitro in predčasno vnela. Nastala je eksplozija, ki je kamenje vrgla na delavca Antona Skalo, ki ni nikakor mogel uteči nesreči. Eksplozija je Skalo po glavi in rokah silno razmesarila. Težko ranjenega so pripeli

ljali v Ljubljano v javno bolnico. Nekaj delavcev je bilo lahko ranjenih. Delna krivda zadene vodstvo kamnoloma, ker ni posvetilo večje pozornosti konzervaciji dinamita.

— **Kako socialisti in komunisti govorijo,** kako pa mislijo in delajo, razloži knjižica »S krampom in gorjačo«. Cena izvodov 7 K, več skupaj po 6 K 50 vin. Naroča se pri Katoliški Ligi v Ljubljani, Poljanski nasip 10.

— **Težak napad na Jesenice.** Z večerajšnjim večernim vlakom so z Jesenic pripeljali nezvestnega in težko ranjenega Andreja Demšarja, delavca in posestnikovega sina. Na velikem lesnem skladišču ga je napadlo s kolmi več fantov. Tolči so ga začeli po glavi. Nekdo ga je tudi z neko železno ostrino težko sunil v levo senco.

— **Velike poverebe na poštohranilničnem uradu na Dunaju.** Na poštohranilničnem uradu na Dunaju so prišli na sled velikim poverbam in uvedli preiskavo. Te dni pa je prišel na policijsko ravnanje višji revizor Anton Heimmerl, na katerega ni padel noben sum, in priznal, da je on sam pravi in edini krivec: Poneveril je vsega skupaj 860.000 kron. Poneverjal je zato, ker ni hotel več stradati in je ves denar porabil edino-le za dobro jed in pijačo sebi in svoji družini kakor tudi za obleko. — Heimmerl so zaprli.

— **Še eno »versko gibanje«.** Kakor poročajo belgrajski listi, je v Belgradu ustanovila svojo podružnico verska družba »sedemdnednih adventistov«, ki ima pa svoj glavni sedež v Washingtonu. Voditelj skte je neki Albin Močnik, ki prireja shode in vodi propagando tudi po Hrvatskem. Doslej štejejo sedemdnedni adventisti v Belgradu 17 članov, njihove shode pa je doslej obiskal okoli 700 oseb. Kakor se vidi, bi radi v sedanji verižniški dobi napravili kupčijo tudi razni trgovci z dušami.

— **Vlom v vagon.** Dne 17. nov. 1920 je bilo med 20. in 21. uro na žel. progi Litija —Zalog v en nabiralni voz, kateri je bil samo z zalivko zatvorjen, vlomljeno in iz istega 124 kg podplato, cena je tukaj neznan, od neznanih storilcev ukradeno. Podplati so bili oddani od usnarja Knaflča v Šmartnem na kolodvoru Litija ter bili naslovljeni na Franca Bajt v Kranjski gori.

— **Ukradene šolske slike.** Pri hišni preiskavi A. D. v Dolskem se je našlo več stenskih slik v podobi raznih živali kakor leva, povodnega konja, opice, trakuje, dalje tri slike botanike približno 2 metra visoke. Slike imajo na dveh koncih zgoraj in spodaj lesene palice ter se dajo skujaj zviti. Vsled tega se sumi, da so bile ukradene iz kake šole ali drugega učnega zavoda. Slike nosijo ime trvdke A. Pichlers Witwe & Sohn, Wien. Komur je o tatvini omenjenih slik kaj znano, naj se zglašuje pri policijskem ravnanstvu v Ljubljani.

Ljubljanski dogodki.

lj **Otrok utonil.** Utonila je na Glincah v potoku Gradašča 15 mesecev stara Marija Lenasi, hčerka mizarja Franceta Lenasi. Igrala se je z bratcem, 7 letnim Vilibaldom in 5 letnim Jankotom, pred hišo, za katero teče potok, ki je na istem mestu precej deroč in na nekaterih mestih nad 2 m globok ter neograjen. Deklica je padla v vodo, ko se je njena mati samo za par minut odpravila. Voda je otroka nesla v kakih 30 m oddaljen nad 2 m globok tolmun med korenine; iz tega jo je izvelkel

pleskar Ignacij Matjašič, ki je prihitel na vpitje žensk in skočil za otrokom v vodo, vendar je bil že mrtev in so ostali vsi pozikusi oživiti ga, brezuspešni.

lj **Domači izum.** Urad za pospeševanje obrti je razstavil v izloženem oknu zločljiv stol, ki je izum g. Josipa Bajdeta, mizarkega mojstra v Šiški. Glede podrobnosti o tem stolu se je v naših listih že pisalo. Stol vzbuja splošno pozornost vsled svoje praktične uporabe, ker se da vporabljati kot fotelj in kot postelj. Razpečanje tega stola je prevzel g. Jager, tapetnik v Ljubljani, Komenskega ulica št. 12.

lj **Umrle je treba policijski odglasiti.** Policijsko ravnanje je za državnemu pravniku ovadilo več strank, ki niso bile svojih umrlih svojcev pri policijski odglasile in so se zato pregrešile zoper zglasovalne predpise.

lj **Nasilen Korošec.** V gostilni Kovač v Kolodvorski ulici je sinoči napadel koroški begunec P. V. tamošnjega hlapca Kovača. P. V. se je pri tem delu izkazal zelo nasilnega človeka. Ko je parkrat s žepnim nožem sunil Kovača, se je spravil med službojučega stražnika, ga sunil s pestjo v prsa ter mu strgal plašč. Med potjo na siražnico pa je sveto zatrjeval, da ga bo ubil, takoj ko pride iz zapora in da bo sploh ubil vsakega Kranjca, kateri se na Koroškem prikaže.

Ljubljanska poroča.

Terezija Capelj je bila večeraj pri poroti obsojena na 5 let težke ječe. — Poroča je na to oprostita vojska Antona Vegla in Antona Vranesiča, ki sta bila obtožena, da sta v družbi dveh tovarišev vlomila v okrajno aprovizacijo v Dobri vasi, kjer je bilo ukradeno 14.034 kron. Končno je bil obsojen na tri leta težke ječe krojaški pomočnik Karel Zupan, ki je okradel svojega mojstra Porenta v Podgori pri Št. Vidu.

Posestnikov sin Anton Benegalija iz Velike Štange je imel že dalje časa prepis s Karlom Čožom, kateremu je bil nevoščljiv, ker je Čož nosil prav lepo kozjo brado za klobukom. 31. oktobra pr. l. sta se sprla in ob tej priliki je Benegalija zadal Čožu več ran z žepnim nožem, ki so povzročile vnetje pluć, vsled česar je Čož v ljubljanski bolnici umrl. Danes se je zagovarjal Anton Benegalija radi uboja pred poroto, ki ji je predsedoval g. dvorni svetnik Regally. Obtožbo je zastopal državni pravdnik g. Laurenčak, obtoženca pa advokat g. dr. Pegan. Obtoženec je poudarjal, da se ne čuti krivega, ker je bil pijan in zelo razburjen in da je rabil nož šele, ko ga je napadel Čož s kolom.

Ob zaključku našega lista razprava še traja.

Kultura.

Franc Terseglav:
Svit z vzhoda.

Akrščanske teorije o državi, kakor seveda tudi vzplamenenje kulturnobojnih želenj v zadnjem času, niso po mojem globokem prepričanju nič več kakor preostanki umirajoče dobe. Komur se naš zamisel krščanske države zdi zastarel, ta sam ugaša z zadnjimi odsviti prošle racionalistične prosvetljenosti, ki jo nam je vcepilo plitvo posnemovalstvo, ki je izkvarilo globlji smisel, tvorilne vrednote, čustveno-etično ozadje ravno teh resničnih miselnih

na katere se sklicuje: Spinoze, kojega »geometrično dokazovanje« ni nič drugega kakor nezvestna reakcija zoper njegovo žarečo čustveno življenje! in kojega »panteizem« je bolj težnja samega sebe zmanjšati in se v resničnega Boga potopiti nego tisto samozadovoljno in brezbožno oboževanje svoje ničevosti in tvarne prirode, ki kroži pod njegovim imenom — Kanta, kojega etika je navalic vsemu neprimerno bolj krščanska nego tista ohola »morala čiste dolžnosti«, na katero epigoni pritiskajo pečat kónigsberskega velikana — Nietzscheja, kojega nadčlovek po svoji plemeniti konceptiji gromadno nadkriljuje »nadčloveštvo« tiste črede, ki si domišlja, da hodi za njegovimi stopinjami, pa ne ve, da so plodovi tega uma vznikli na tleh »strašne notranje borbe globoko religiozne duha, ki je zablodel v nasprotno skrajnost. Kadar to površno posnemovalstvo, ki se sklicuje na naš evklidovski omejeni razum², dogospodari, bo odstranjena zadnja, pa največja ovira, da mogočni val verstvene poglobitve, bogoiskatelstva in preoditve človeštva v luči osrednje resnice krščanstva o bogočloveštvu potegne za seboj vse in se započne čisto nova era v zgodovini, rojena v ognju in krvi minule vojske. Takrat se oživi zmisel tudi za krščansko državo kot nujni pogoj, da se v človeštvu potom svobodnega solidarnega sodelovanja udeležiti carstvo božje, takrat postane razumljivo, kako v dvojevladstvu med cerkvijo in državo nad krščanskim človeštvom ni nobenega protislovja in kako obe v medsebojnem soglasju vodita človeštvo k njegovemu končnemu stanju bogopodobnosti, kjer ne bo več ne države ne cerkve kot vojujoče in trpeče, temu le eno, poveljavno, mističko telo Kristusovo, zmagovalna cerkev.

To spoznanje se bo zasvetilo na našem zapadu pod vplivom ruskega slovanškega genija, ko se le-ta izčisti v borbi in trpljenju, v peklju muk, zablod in podvigov boljševizma, ki v tako bolestno izpačeni obliki združuje v sebi vse prepade ruske duše, zlo in dobro. Že pred svetovno vojsko so prihajali k nam odbleski te ruske mesijanske ideje, ki jo je pa naše racionalistično razumnštvo sprejemalo pod skorjo naukov poznejšega, poplavitvega se Tolstega in zato ni prodrlo do njene srži. Najbolj so se pokazali dovzetni zanj Poljaki — Marian Dziedichowski na Poljskem in Lutoslavskij na Nemškem — ter nekoliko Francozi. Tu je potem vpliv bergsonizma globoko razoral tla za umevanje ruske intuitivne miselnosti, vsled preloma pa, ki ga je na vseh poljih povzročila vojna, se je v najnovejšem času posebno Nemčija začela baviti z vprašanji človeškega duha, kakor jih je postavil ruski um v nasprotju s sholastičizmom nemške »prosvetljenjske« filozofije. Veliko je storil za vpogled v razvoj ruske misli Masaryk s svojim znanim delom o Rusiji. Pri nas je opaziti začetke sorodnega preokreta, ki se pa še niso zliili v eno strugo.

V čem obstoji ta ruska — ne pravoslavna, nacionalno omejena, bizantinska — marveč istinito krščanska misel v smislu vesoljnega krščanstva? Misel, ki se krije z najlepšimi, najbolj tvorilnimi in preobrazujočimi, kar jih je ustvaril zapadni katoliški genij: Avguštin, francišanska mističsko navdahnjena filozofija v Bonaventuri, veliki Dante, ki je spojil v svoji pesnitvi jasno sholastično pojmovanje vesoljstva s proroškimi vpogledi opata Joahima v bodočnost krščanske družbe, izmed novejših pa Nemci Görres, Möhler, Scheeben.

¹ »Amor Dei intellectualis« (Iz predavanj profesorja Stöhrja).

² Izraz iz »Bratov Karamazovi« F. M. Dostojevskega.

³ To seveda ni razumeti v zgodovinskem smislu te besede.

Naša društva.

d **Občni zbor »Slovenskega Rdečega križa«**, ki bi se vršil dne 23. t. m. v dvorani mestnega magistrata, se je moral vsled nastalih zaprek preložiti in se vrši vsled tega v sredo 2. marca t. l. ob 5. uri popoldne v dvorani mestnega magistrata. — Odbor.

Mučni Vas glavobol? Zobobol? Trganje v udih? Malo Fellerjevega pravega Elza fluida in odravljene so bolečine! 6 dvojnatih ali 2 veliki špeciálni steklenici 42 K. Državna trošarina posebej. Fellerjev Elza mentolni črt-nik en komad 12 K.

Želodec Vam ni v redu? Nekaj pravih Fellerjevih Elza-kroglic! Te so dobre! 6 škatlic 18 K. Pravi balzam 12 steklenic 72 K. Prava švedska tinktura 1 velika steklenica 20 K. — Omot in poštnina posebej, a najceneje. Evgen V. Feller, Stubica donja, Elza trg št. 245, Hrvatska. C

Širite »NOVI ČAS«

Odgovorni urednik Anton Marinček,
Izdaj. konzorcij »Novega Časa«.
Tiska Jov. Jovanič tiskarna v Ljubljani.

E. Bulwer:

Poslednji dnevi v Pompejih.

22

»Blagor njemu, ki je izumil kopelile! Je rekel Glavk in se iztegnil po oni onih bronastih klopi (ki so bile takrat pokrite z meh-kimi blazinami), ki jih obiskovalce Pompejev še dandanes vidi v istem tepidariju; »najsi je bil Herkul ali Bah, zaslužil je, da se ga narodi za boga.«

»Ampak povej mi,« je rekel rejen meščan, ki je stokal in sopihal, ko so ga drgnili, »povej mi, Glavk — nesrečne naj bodo tvoje roke, suženj; zakaj tako trdo? — povej mi — o, joj — ali so rimske kopeli v resnici tako veličastne?« Glavk se je obrnil in spoznal Dijomeda vendar ne brez nekolike težave, tako rdeča in razvnela so bila lica tega dobrega človeka od sudatorija in drgnjenja, ki ga je pravkar prestajal. »Dejal bi, da morajo biti vse krajnejša od teh. Kaj?« Glavk je potlačil nasmeš in odgovoril:

»Misli si celo pompejsko mesto prenarejeno v kopeli, potem si boš mogel ustvariti neko sodbo o velikosti cesarskih term v Rimu. Ampak samo sodbo o velikosti. Misli si dalje vsako zabavo za duha in telo — našteji vse gimnastične igre, ki so jih izumili naši očete — ponovi vse knjige, kar jih je dala Italija in Grška — misli si prostore za vse te igre, za občudovalce vseh teh knjig — in prideni k temu kopeli najboljše velikosti in najbolj izbrane gradnje — razpostavi vmes vrtove, gladišča, stebrenike, šole — predstavljaj si z eno besedo celo mesto bogov, sestavljeno iz samih palač in javnih zgradb, — po-

tem šele si boš mogel ustvariti siabo sodbo o veličastju velikih kopeli v Rimu.«

»Pri Herkulul« je vzklilkl Dijomed in odprl oči. »Ampak potem bi se moral človek celo življenje kopati,«

»V Rimu se pogosto tako zgodi,« je odvrnil Glavk resnobno. »Mnogo jih je tam, ki žive samo po kopelih. Podajo se tja prvo uro, ko se odpro ter ostanejo tam, gokler jih ne zapro. Videti je, kakor da bi ti ljudje ničesar ne vedeli o ostalem Rimu, kakor da bi zaničevali vse ostalo življenje.«

»Pri Herkulul«

»Še celo oni, ki se samo trikrat na dan kopljejo, umejo celo življenje prebiti pri tem poslu. Svoje telesne vaje vrše na prostorih za žogo ali po stebrenikih, da se s tem pripravijo za prvo kopelj, pa oddidejo po kopeli v gledališče, da se okrepčajo. Svoj prandij uživajo pod drevjem, pa razmišljajo o drugi kopeli. O času, ko je ta pripravljena, so prebavili prandij. Po drugi kopeli odidejo v enega od peristilov, da slišijo kakega novega pesnika, ali pa v knjižnico, da zadremljejo nad kakim starim. Zatem pride večerja, ki jo smatrajo še vedno le kot del kopeli, potem pa se gredo kopat še tretjič, ter jim je kopel najprimernejši prostor da se razgovarjajo s prijatelji.«

»Pri Herkulul! Tako imamo v Pompejih samo njihove posnemalce.«

»Resnica, in brez njihovega opravičenja. Veliki nasladneži rimskih kopeli so srečni; ne vidijo drugega kakor sijaj in blesk, oni ne obiščejo umazanih mestnih delov, ne vedo, da je revščina in ubošvo na svetu. Vsa nara-va se jim smehlja, in neprijazno jih pogleda samo takrat, kadar jih pošlje kopat se v Ko-

cita. Verujte mi, to so edini vaši pravi modrijani.«

Medtem ko se je Glavk tako razgovarjal, je Lepid z zaprtimi očmi in komaj vidnim dihanjem prenašal vse skrivnostne operacije kopeli, ki svojim služabnikom ni dovolil, da bi samo eno od njih opustili. Po uporabi dišav in mazil so mu potresli celi život z razkošnim praškom, ki je onemogočal vročini nadaljnji dostop; nato so z gladkim plovcem odstranili ta prašek, potem pa se je pričel oblačiti, vendar ne oblačila, ki jih je bil slekel, ampak ona bolj praznična, imenovana sintesis, ki so Rimljani z njim izražali svoje spoštovanje do bližajoče se ceremonije večerje, ki bi ji z ozirom na čas ko se je vršila — okrog treh popoldne po našem časovnem merjenju — nemara primernejše rekli kosilo. Ko je bilo to dovršeno, je naposled odprl oči ter pokazal znamenja, da se mu vrača življenje.

Ob istem času je tudi Salust z dolgim zevanjem pokazal, da živi.

»Čas večerje je,« je rekel epikorejec; »ti Glavk in Lepid pojdiva k meni na večerjo.«

»Spomnite se, da ste se vsi trije zavezali priti k meni ta teden,« je zaklical Dijomed, ki j bil neznansko ponosen na svoje znanje z modernimi ljudmi.

»Ej, ej, spominjamo se!« je dejal Salust, »zakaj sedež spomina, Dijomed, je vsekakor želodec.«

Ko so se naši gizdalini tistih časov podali zopet na hladnejši zrak in nato na ulico, so za tisti dan končali ceremonijo pompejske kopeli.